

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) L (44)
Štev. (Nº) 3

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
17 de enero - 17. januarja 1991

ABOLICIJA

Ni prvič, da se govori o predlogu, da naj parlament sprejme zakon o opustitvi (aboliciji) slehernega pregona za vojne zločine in zločince iz leta 1941/45.

V tej zvezi se neokusno taktizira z listo devetnajstih oseb iz emigracije. Namen je seveda jasen, eliminacija liste 19 naj bo quid pro quo za zločine slovenske revolucije, komunistov in njihovih pomagačev. Zgrešena manipulacija! Po zadnjih vesteh se je lista 19 skrčila na listo **dveh**.

Slovenski komunisti o aboliciji molče, pač pod težo vesti. Vlada molči, teži jo nedopustni, tihi prevolilni dogovor, da ne bo preganjala revolucionarjev. Idejo zagovarjajo predvsem prisiljeni sopotniki revolucije, OF, partizani, VOS-ovci, mnogi kasnejši disidenti, mnogi sedaj na oblasti. Vidni pobudnik te ideje je časnikar Viktor Blažič, ki ima abolicijo za prvo in glavno nalogo Slovenskega kongresa (Slovenska država, Toronto, Nov. 90).

Nobena demokratska pravna

država ni vredna tega imena, ako ne izvede rednega sodnijskega procesa proti vojnim zločincem. Zaupanje naroda in mednarodni ugled to zahtevajo. Zahodna Evropa je izvedla ta postopek, uvedla ga je celo ZDA in Kanada. Abolicija bi pomenila neizbrisni madež za slovensko pravosodje, silni moralni udarec onim tisočem, ki so nedolžni trpeli in doživeli.

Skupščinska komisija preiskuje vojne zločine. Obljublja (19/10/90) popravilo storjenih krivic tudi na pravem prodročju, kar pomeni redni sodnijski postopek proti vsem vojnim zločincem.

Sprava za vsako ceno — in abolicija bi bila njem bistveni del — ni nobena sprava! To ni nobena realnost, to je čista fikcija. Resnica in pravica morata biti udejanjene, šele potem bomo našli v srcu razpoloženo za odpuščanje. Enostavno ne moremo korakati 50 : 50 z zlom!

dr. Peter Urbanc

NOVOLETNE ŽELJE ROJAKA IZ ZDA

1. Da bi se obe domobranski organizaciji, Tabor in Vestnik, čimprej spravili in združili v eno!
2. Da bi v Sloveniji več ne obstajala lista nezaželenih!
3. Da v Sloveniji objavijo imena vseh tistih, ki so odgovorni za komunistične zločine!
4. Da bi bilo omogočeno Slovincem, ki živijo v svetu, voliti v slovenski parlament, kot to delajo Poljaki!
5. Da dobi škof Rožman potrebno zadoščenje s pokopom v Ljubljani!
6. Da se razpusti SIM in da se njena sredstva usmerijo v pomoč kulturnim ustanovam po svetu!
7. Da bi se povezale vse slovenske kulturne ustanove v kulturni zbor!
8. Da bi se zdužile knjižne založbe po svetu!
9. Da bi se organiziral po vsem svetu splošno slovensko štetje!
10. Da bi izdelali dolgoročni slovenski program „Vstala Slovenija!“ Vodnik je zaklical: Slovenija, vstan!“ Zdaj je vstala, pokažimo ji pot!

Predstavniki slovenskih društev in organizacij v KANADI članu IS RS za Slovence po svetu in narodnosti v Sloveniji, dr. Janezu DULARJU

Z veseljem sprejemamo odločitev Slovenske Skupščine, da se 23. decembra t.l. izvede glasovanje vseh Slovencev in Slovenk in s tem dejanjem izrazi naša pravica do suverenosti.

Ker se zavedamo, da je od plebiscita odvisna slovenska bodočnost in narodni obstoj, vam slovenska skupnost v Kanadi pošilja MORALNO PODPORO s podpisni, ki smo jih nabrali z željo, da bi se z isto vnemo ljudje v domovini izjavili za SUVERENO SLOVENIJO.

V nekaj dneh (do 19. dec. 1990) nam je uspelo nabrati 1200 pozitivnih glasov. Vsi vprašani so podpisali z navdušenjem.

Z velikim pričakovanjem:

Slovenske župnije v Kanadi - Slovenska krščanska zveza - Slovenska narodna zveza - Slovenska država - Slovensko državno gibanje - S.P.K. borci - Slovenska trgovska zbornica - Kanadski slovenski kongres

V SPOMIN IN OPOMIN

Slovenski narod ni bil v svoji zgodovini nikoli bolj zapisan uničenju, kot je bil leta 1941, ko so našo zemljo zasedli Nemci, Italijani in Madžari. Nemci so na svojem zasedenem ozemlju že prve mesece po zasedbi začeli preganjati in seliti zavedne Slovence. Samo meseca julija so iz Škofovih zavodov v Šent Vidu nad Ljubljano odpeljali okoli 2700 oseb.

Takoj so potujčili vsa krajevna imena in druga lastna imena ter priimke domačega prebivalstva. Ukinili so slovenske šole, pregnali slovenske učitelje in že v jeseni 41 leta pripeljali nemške učitelje in vpeljali šole v čisti nemščini. Odpeljali in pregnali so slovenske duhovnike, cerkve so bile zaprte, le posamezni in ostareli duhovniki so ostali. Pregnali so redovnike in redovnice, njihove samostane pa zasedli. Zaplenili so prosvetne in kulturne domove, ukinjene so bile vse organizacije. Uničili so slovenske knjižnice, na šolskih dvoriščih so sežigali slovenske knjige vpricho slovenskih otrok. V Zasavju so preselili cele predele slovenskega prebivalstva, na njihova mesta pa pripeljali družine iz Kočevja in okolice.

Ker s tem še ni bilo dovolj gorja, so se Nemci spravili še na mladino. Cvet mladine so odtrgali od domače družine. Poklicali so mlade fante in dekleta, stare komaj 16 let, na obvezno predvojaško vzgojo, da bi jih tako prevzgojili. Začeli so mobilizirati vojake, najprej na zasedenem ozemlju na Štajerskem, nato tudi na Gorenjskem. Na Štajerskem so vpoklicali 13 letnikov, na Gorenjskem pa 11 letnikov. Točno število teh vpoklicancev do sedaj še ni znano; za komuniste so bili ti ljudje že takrat označeni kot narodni izdajalci, čeprav so bili nasilno mobilizirani. Če primerjamo število prebivalcev in 13 oz. 11 letnikov moških, gre to število čez sto tisoč.

Raztreseni so bili ti vojaki po celi

Evropi, od Baltika do Afrike, od Moskve do Atlantika. Za časa vežbanja so bili Slovenci dostikrat skupaj v četah, po vežbanju pa so jih porazdelili in pomešali med druge narodnosti. Morali so se boriti na raznih frontah proti lastni volji za tuje ideale. Točno število padlih in pogrešanih do danes tudi ni znano, lahko pa računamo, da je bila vsaj ena tretjina med padlimi in pogrešanimi. Vsekakor predstavlja ta izguba veliko večje število kot je bilo število padlih pri domobrancih, četnikih in partizanih skupaj. Kolikor jih pa ni padlo, so se znašli kot ujetniki v taboriščih v Rusiji, Sibiriji, Angliji, Severni Ameriki, Afriki in Palestini, Franciji, Italiji in drugod, kjer so morali dostikrat prenašati vse drugo kot človeka vredno življenje.

Veliko teh jetnikov so takratni zavezniki po sporazumu Tito-Šubašič nasilno predali jugoslovanski partizanski vojski, da so se morali kot dobro izvežbani vojaki spet boriti proti svoji volji na domači zemlji. Tudi od teh jih je dosti padlo in to blizu svojega doma. Kateri pa so ob koncu vojne imeli srečo, da so ostali zunaj, so se pozneje preselili v svobodne države.

Doma kakor tudi v zdomstvu se o teh nasilno mobiliziranih v nemško vojsko, padlih in pogrešanih zelo malo govori, kot da bi bili res izdajalci. V resnici so bili žrtev nacističnega nasilstva in mednarodne politike. Ta tako dragocena izguba za naš narod ne sme biti pozabljena. Rane so se sicer zacelile, a brazgotine so ostale.

Upanje je, da bo z novo demokratično vlado v Sloveniji končno prišel čas, ko bodo vsi padli kjerkoli v drugi svetovni vojni dobili zaslužen priznanje in častno mesto v naši zgodovini, širom Slovenije pa dostojne spomenike in spominske plošče, ki bodo vsem padlim v spomin, novim rodovom pa v resen opomin.

J.Ž.

Spomenik
ubitemu
pesniku
Francetu
Balantiču,
odkrit ob
obletnici
smrti
23. novembra
1990 v
Grahovem;
delo
M. Loboda.

Foto Zadravec

dr. Peter Urbanc

Vojni zločini in zločinci

V Sloveniji so se v letih 1941/46 in še kasneje izvršili vojni zločini in zločini proti človeku take narave in v takem številu, kot jih srednja in zapadna Evropa že stoletja ne pozna. Kot Slovenca me je globoko sram.

Pomislimo na obdobje v jeseni 1941 do 5. julija 1942. V mali Ljubljanski pokrajini, ki je imela komaj 300.000 prebivalcev, zabeležimo sledeče:

Najmanj 1.300 pobitih ljudi. V omenjeni dobi ni bilo nobene oborožene akcije nekomunistov, ni bilo nobenih „narodnih izdajalcev“. Likvidirani so bili enostavno taki, ki bi mogli v prihajajoči revoluciji biti ovira. Kar je še bolj grozotno, da je pri večini slučajev šlo za smrti z veliko mero mučenja.

Kor primerjavo naj omenim, da po vojni v celi zapadni Evropi s številnimi levičarskimi terorističnimi organizacijami, kot Meinhoff grupa v Nemčiji, Rdeče brigade v Italiji, Baski v Španiji, levičarji v Franciji in Belgiji, IRA v Angliji in severni Irski, vse do danes ni padlo več kot 900 žrtev.

Še ena primerjava. Genocid, izvršen po slovenskih komunistih in njihovi partizanski vojski po maju 1945 šteje preko 7.300 Vetrinčanov, preko 1000 domobrancev, ki so ostali doma, vsaj 3.000 civilistov. Grozote v Št. Vidu, Škofji Loki, Kočevju so poznane. Teharje po odstotku pobitih in mučenju enostavno prekaša vse nemske in sovjetske lagerje. Komunisti in, kar je še bolj perfidno, njihovi sopotniki in nekateri lažni disidenti trdijo, da je po revoluciji masovni obračun s sovražniki in nasprotniki nekaj povsem normalnega. Navajajo Italijo, kjer naj bi padli stotisoči, in Francijo, kjer navajajo celo številko 200.000, kar so sedaj znižali (Boris Mlakar) na 30—40.000 likvidiranih po osvoboditvi.

Vzel sem si čas in preštudiral italijanske vire.

Italija zaznamuje manj kot 4000 samovoljno pobitih po osvoboditvi. Rednih sodnijskih procesov pa skoraj nič. Komunistični partizani so po osvoboditvi, enako kot v Sloveniji, skušali v glavnem pod pretvezo anti-fašistične borbe eliminirati morebitne nasprotnike. Italijanska vlada je te samovoljne likvidacije zasledovala. Posledica je bila, da je 250 komunističnih likvidatorjev emigriralo na Češko, kjer še danes žive. Sem in tja se je kdo vrnil, bil postavljen pred sodišče in bil končno zaradi mnogih amnestij spuščen.

Francija je imela nekaj sodnijskih procesov, kot proti Petainu, Lavalu, smrtnih obsodb je bilo kakih 850. Samovoljnih likvidacij pa je bilo nekako 2.250.

Z drugimi besedami, krvava orgija v Sloveniji je bila, po absolutnem številu v primerjavi s Francijo in Italijo večja, ako pa primerjavamo po številu prebivalstva, vsaj stokrat večja.

Nobena demokratična pravna država ni vredna tega imena, ako ne izvede rednega sodnijskega postopka proti morebitnim krivcem. Država, ki tega ne bi izvedla, enostavno ne more imeti nobenega ugleda v svetovni javnosti in nobenega zaupanja v lastnem narodu. Postopek proti vojnim zločincem v zahodni Evropi je poznan. Povsod so jih aktivno zasledovali in postavili pred sodišča. Naj omenim Kanado, ki je pred nekaj leti uzakonila, kazenski postopek za vojne zločine, četudi so se ti zločini

zgodili izven njenega teritorija. Nekaj takih je sedaj v Kanadi pred sodiščem.

V Sloveniji, pod novo vlado, je ta problem silno akuten. Na eni strani je pritisk javnosti, pravne etike, dolžnost rednega pravnega procesa, ki nujno terja redni sodnijski postopek.

Na drugi strani je vlada predstavila obrise bodočega postopka:

a) namenjena je proglasiti globalno amnestijo za vse vojne zločine v Sloveniji. Izjav v tem smislu je bilo podanih že precej, ne sicer uradno s strani vlade, toda iz krogov, ki so ji blizu.

b) ustanovljena je komisija v okviru skupščine, ki naj bi izvedla preiskavo vojnih zločinov.

Globalna amnestija bi pomenila neizbrisni madež za slovenski pravni red. Za novo slovensko državo bi to bil najslabši možni začetek. Napraviti tak zaključek preko grobov desetstisočev nedolžno pobitih in mučenih je nesprejemljivo.

Skupščinska komisija ni pravi odgovor. Že po sestavi (v njej so bivši komunisti, pristaši obrobne NOB), ne odgovarja.

Kar nas skrbi, so ponovni glasovi, da je bivša opozicija še pred volitvami dala neka jamstva komunistom, da v slučaju njene volitvene zmage ne bo preganjala komunistov za dogodke iz let 1941/46. Taka obljuba ali celo dogovor, je neveljaven, nemoralen in krši redni pravni proces. Sodstvo, ki mora biti ločeno od strank in neodvisno od države, tak dogovor in obljubo ni dolžno izpolnjevati.

Neprijeten vtis je tudi izjava predsednika vlade, Peterleta. „Slovenija naj bo odprta za vse Slovence... razen ako pri tem ni šlo za dokazane vojne zločine“. Kasneje se je malo popravil, ko je povedal, da po njegovem vojnih zločincev, z vidika nürnberških precedentov, v emigraciji ni. Nesprejemljiva in neobjektivna je manipulacija glede liste 19 možnih vojnih zločincev, ki žive v diaspori. Doma sedaj pristo pišejo o komunističnih in partizanskih grozovitostih. Ta so hujša kot jih je opisovala skozi 40 in več let tako imenovana „ekstremistična“ emigracija. Človek se vpraša, kje je lista morebitnih vojnih zločincev iz levega tabora. Osebnost se ne morem znebiti vtisa, da se manipulira z listo 19 samo zato, da bi ta služila kot protiutež, kot izgovor, češ oba tabora sta kriva. Na ta način prizadeti mogoče upajo, da bo globalna amnestija bolj spremeljiva.

Ne morem verjeti, da bi se mogel v Sloveniji začeti kak postopek o vojnih zločinih, v kolikor se, kot prva, ne pokliče pred preiskovalnega sodnika poveljnik slovenskih partizanov in OZNE Ivan Matija Maček in poveljnik SKOJ-a, Bojan Polak Stjenko.

Ko pogosto govorim z obiskovalci iz Slovenije, sem bil vesel, da sem od njih slišal stališče glede vojnih zločinov, ki je slično mojemu:

1) prijava vojnih zločinov in morebitnih krivcev je odprta do 31. dec. 1993.

2) redni sodnijski postopek, ki vključuje preiskavo, eventualno sodbo in izrek kazni mora steči.

3) Po izrečenih obsodbah je odprta prerogativa predsedstva republike, da amnestira prizadete, globalno ali posamično.

Predavanje pri SKA, 2. nov. 1990.

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Nenadoma je poletni mir pretrgala nevihta. Teško je zaslediti točen razvoj, kako so se na obzorju zbrali črni oblaki in kako se je potem vse streslo nad državo in nad vlado. A kriza je tukaj, v obliki politične afere, diplomatskega zapleta in finančnega poloma.

OGENJ V STREHI

Ni še jasno vidno, v trenutku ko na hitro pišemo te vrstice, kakšen bo razvoj problema. Zaenkrat, kar imamo, je dovolj, da posivi marsikatero vladno glavo. Torej razvrstimo dogodke, približno kakor so se pojavljali.

Mir je najprej presekala objava tukajšnjega dnevnika, da je ameriški poslanik pismo pred argentinsko vlado zastopal interese ameriških družb, ki da so jim funkcionarji argentinske vlade ponudili rešitev njih problemov v zameno za „krepke nagrade“. Vlada je to najprej zanikala in predsednik Menem je celo (po najboljšem Alfonsinovem vzorcu) vsega krivil časopisje in govoril o „časnikarskih zločincih“.

A pokazalo se je, da je vse res, da je poslanik res predstavil tako pismo (že 10. decembra). Terence Todman je stvar potrdil in tudi State Department je potem podal izjavo, v kateri trdi, da „korupcija“ argentinskih funkcionarjev bojkotira interese ameriških podjetij in moti miren razvoj investicij ameriškega kapitala v Argentini.

Menem je seveda izjavil, da bo stvar raziskal, a zavrnil vtikanje ameriške vlade (njenih predstavnikov) v argentinske notranje zadeve. Razmerje med Washingtonom in Buenos Airesom, na najboljši točki dejansko v zadnjih petdesetih letih, se je nenadoma ohladilo. In ni jasno, kako bo vlada izšla iz te zagate.

Kot odmev na ta dogodek pa je prišlo na dan hudo vojskovanje v sami vladi. Jasno je, da če je tajno pismo prišlo v javnost, ga je nekdo (s kakšni interesom?) posredoval časnikarstvu. Zunanji minister Cavallo, ki se je od vsega začetka trudil, da bi zmanjšal jakost spora s funkcionarji ZDA, je enostavno obtožil „sovražnike v vladi“, da so hotel doseči krizo, ki bi jo izrabili v lasten namen in tako zasedli močnejše položaje v krogu predsednika. Vse pa se je odvijalo tako hitro, da je izgledalo kot ogenj v slamnati strehi. Goreti je začelo na vseh koncih in krajih in sam predsednik, vodja gasilcev, ni vedel, kje in s čim naj gasi.

OSTRE SPREMEMBE

Kriza dolarja in finančne spremembe niso posledice samo teh dogodkov, a nedvomno je afera celoten razvoj le še pospešila. Tako smo v ponedeljek, ko se je nenadoma objavil razpust ministrstva za javna dela in prehod vseh njegovih organov

v območje gospodarskega ministrstva, videli, kako se je dolar povzpela do sedem tisoč avstralov in popustil šele, ko je Centralna banka raztrosila 300 milijonov dolarjev devize žejnim kupevalcem, medtem ko so obresti na bančne vloge rastle v astronomske višine. Celoten finančni sistem je zašel v krizo, ki je država že dolge mesece ni poznala in ki je vlada — jasno — ni pričakovala, čeprav so nekateri prefrigani financisti računali z njo.

Da je bila mera polna, je sistem zašel v paradoks. Dolar običajno raste, kadar obresti padajo, in obratno. Istočasna rast obeh činiteljev je stari znak nevarnosti v sistemu. In to pot je oboje prišlo istočasno in z neprevidljivo silo.

Vlada je segla po drastičnih ukrepih. V prihodnjih dneh (morda predno bo bralec imel list v rokah), se bo pokazalo, s kakšnim učinkom. A tudi če vladi uspe kontrolirati to nevihto, bo morala vendar priti do spoznanja, vsled teh dogodkov, da ves njen načrt stoji na umetnih temeljih, katerim ni mogoče zaupati, če le manjša afera in pa pretres finančnih činiteljev lahko podre vso stavbo.

A vrnimo se k aferi in njenim sestavnim delom. Te dni smo lahko brali ugotovitev, da se je korupcija v argentinskih vodilnih krogih razpasla kot še nikoli, in prav v zadnjem letu. Tradicionalno vemo, da peronizem (njegovi predstavniki) boleha za tem. Narod pa je seveda upal, da bo oster nastop predsednika Menema temu napravil konec. Predsednik si je boj proti korupciji zastavil kot enega glavnih ciljev. Očividno uspehov ni dosegel, saj afera pretresa njegov najožji krog.

Jasno je, da je tudi ameriški poslanik presegel meje svoje pristojnosti. Diplomatski zastopniki predstavljajo interese ameriške vlade, ne pa multinacionalnih podjetij ameriškega izvora. Zastaviti vpliv in težo vlade za primere, kjer celo ni jasno, ali ta podjetja zahtevajo, kar jim pripada, ali pa privilegije, je pač kočljiva zadeva.

IN VOLITVE

V tem ozračju je misel na volive vsakomur v vladi neljuba. A te se bližajo neizbežno. Potem ko je predsednik sam dejal, da bodo 6. oktobra, so jih nenadoma predstavili na 8. septembra. Hočejo namreč, da se istočasno izvedejo po vsej državi. Menem noče „neljubih“ porazov, če bi katera izmed provinc izvedla prej domače volitve in bi bil peronizem premagan. Ker pa v nekaterih provincijskih ustavah stoji zapisano, da morajo biti volitve tri mesece pred predajo oblasti, zvezni vladi ni ostalo drugega, kot temu se prilagoditi. Čas hitro teče... in afere ter dolarska kriza ne pomagata ugledu vlade. Tudi med nami je vroče. Medtem pa se svet vrti naprej in v Perzijskem zalivu se odloča usoda miru na zemlji.

JANEZ VASLE

KAJ PO PLEBISCITU

Ljubljana, 3. januarja 1991
„Danes praznujemo, vriskamo in pojemo, jutri pa se bomo morali začeti pogovarjati o hudičevu resnih zadevah,“ je dejal neki slovenski poslanec v nedeljo zvečer po plebiscitu. Ni se motil. Suverenost Slovenije je še dejansko precej nejasna. Precej poti bo treba še prehoditi, da bo država res samostojna. Med slavljem ni manjkalo političnih znakov. Slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel je v tiskovnem središču v Cankarjevem domu prvič v javnosti pokazal novi zeleni slovenski potni list. „Kdaj ga bomo pa sploh lahko uporabljali? Najprej nas morajo mednarodno priznati,“ se je spraševal starejši gospod v ljubljanski kavarni Tivoli na Cankarjevi cesti. Obrambni minister Janez Janša pa se je isti večer pokazal z novo značko slovenske vojske.

Kaj pa pravijo sveti trije kralji, kot nekateri že imenujejo vse tri predsednike (Peterle, Bučar, Kučan)? „Odločitev je za nami. Na naših Poljih slave ni zmagost,“ je povedal Milan Kučan pred slavnostnim koncertom na čast Republike Slovenije v Cankarjevem domu, kjer je nastopila Slovenska Filharmonija.

„Zgodovinski razvoj je na naši strani, saj smo narod, ki se je sposoben srečati z izzivi časa,“ je rekel dr. France Bučar na slovesni razglasitvi samostojne Slovenije v parlamentu. „Stopili smo na pot k polni suverenosti!“ pa je dejal Lojze Peterle Neodvisnemu Dnevniku na celostranskem intervjuju v zadnji številki leta. Dodal je, da bo eden prvih korakov načrtovanje slovenske ustave, „iz katere bomo črtali navezave na Jugoslavijo.“ Peterle je bil tudi na celi strani novoletne priloge Dela: „A priori nisem proti vladi narodne enotnosti, potrebe po njej pa ni.“

MEDNARODNI ODMEVI

Slovenski plebiscit je vzbudil veliko zanimanja v mednarodnih medijih. Že v ponedeljek so začeli prihajati prvi odmevi svetovnega časopisja. „Slovenci in Hrvatje so kot narod stari najmanj toliko kot Nemci in Francozi. Ta dva naroda imata zato prav toliko pravice do samoodločbe kakor -na primer- Namibija.“ Die Welt, Bonn.

„Markovičeva vlada je v protislovenskim in protiplebiscitnim stališčem in zaradi razhajanj z državnim predstvom zdaj tako diskreditirana, da opazovalci sodijo, da je politično opravila.“ Frankfurter Allgemeine Zeitung.

„Slovensko vodstvo ne grozi s takojšnjim odhodom iz Jugoslavije, večnacionalni državi pa še naprej grozi, da bo razpadla.“ Suddeutsche Zeitung, Munchen

„Srednjeevropem je bilo zmerom najbolj pomagano tedaj, kadar so si lahko sami pomagali med seboj. V tem smislu, veseli božič ljudem onstran Karavank.“ KTZ, Celovec

„Trdovratnost, s katero Slovenci zasledujejo svoj cilj, in tveganje, v katerem se spuščajo, se prav lahko razloži z njihovo zgodovino.“ Die Standard, Dunaj

„V nedeljo se je prvič po vojni v Evropi rodila nova država: Republika Slovenija.“ Corriere della Sera

„Za Savo in gozdovi so Alpe polne snega. Za njimi je Avstrija, toda zdi se, kot da ne bi bilo meja. Za gorami je enaka pokrajina, enak predalpski svet klobas z zeljem, enaka Mitteleuropa“ Piccolo, Trst

„Visoka udeležba je presenetila celo nekatere vladne funkcionarje... Trditev,

da lahko Slovenija sama shaja boljše kot v Jugoslaviji, ni verodostojna.“ The Washington Post

KRIZA JE ALI JE NI?

Sodeč po nakupovanju v trgovinah bi opazovalec lahko sodil, da se je vsaj za praznike kriza nekako skrila. Na silvestrovo dopoldan so bile ljubljanske trgovine, predvsem največje kot Nama, Maksimal, Metalka, nabite. Pred blagajno je moral kupec čakati tudi pol ure, da je prišel na vrsto. Med policami pa se je komaj lahko premikal. Kmalu je vsega zmanjkalo. Sodeč tudi po številu novih uvoženih avtomobilov bi se zdelo, da Slovincem ne gre tako slabo. Še nikoli prej ni kronist videl toliko Mercedesov, BMWjev, Mitsubishijev, Toyotov. Pa končno opazovalec ugotovi, da kriza le obstaja. Od 1. januarja dalje potrebuje Slovenec 9 dinarjev, da lahko kupi eno nemško marko, prej pa jih je potreboval 7. Temu se po domače pravi devalvacija. Nič novega za argentinskega državljanja. Dodatno pa je treba omeniti, da je trenutno devizni trg zaprt. Tudi če imaš dinarje, ne moreš kupiti tujega denarja. Še pred tem ukrepom je kronist prodajal nekaj mark na ljubljanski pošti. Ni prišel do okenca, ker je že v vrsti našel dva kupca, ki sta se skoraj skregala za nekaj nemških mark. Poleg tega so še plače zamrznjene ali zmrznile. Veliko delavcev je za praznike komaj imelo za hrano. Mnogo jih je ostalo brez dela. O tem vsak dan poročajo časopisi, radio in televizija.

NAJDALJŠA NOČ V LETU

Klub temu, da je vest o zamrznienu in celo znižanju plač prišla v javnost zadnji dan v letu, so Slovenci veselo praznovali. Saj je silvestrovanje le enkrat na leto. Vina, šampanjca in piva so skoraj v rekordnih količinah zvrnili v želodec. Tudi jedaja ni zaostajala. Poleg družinskih slavnosti so silvestrovanja priredili v gostilnah, družabnih centrih, hotelih in povsod, kjer je bilo lahko veselo.

Prvič so Ljubljančani slavnostno pričakali novo leto pred magistratom. Kljub dežju se je zbralo veliko ljudi, ki je veselo sledilo ansamblom, lutkovnim in plesnim skupinam. Opolnoči pa so vsi nazdravili s šampanjcem Valvasor, ki so ga delili zastonj. Ljubljanski župan Jože Strgar pa je ljudem voščil takole: „Prvič vam voščim novo leto v samostojni Sloveniji.“ Ognjem z Gradu je pozdravil novo leto 1991.

Tudi v Mariboru je bilo veselo. Tam so poleg nastopov že drugič imeli novoletni tek po mariborskih ulicah. Ob dvanajstih je po celi Sloveniji pokalo na debelo. Vse to kljub neprestanim nasvetom zdravnikom proti uporabi petard in raket.

Slovenci so ves dan izražali svoje želje. Večina bi se zadovoljila s tem, da bi bilo novo leto vsaj tako kot staro. Drugi pričakujejo boljše čase. Največ jih hrepeni po miru, doma in v svetu. Najbolj iskreni so seveda otroci. „Želim, da bi doma dali mir in me ne troci.“ „Jaz pa bi želela več počitnic, saj imamo v šoli preveč naloge,“ je rekla neka deklica. Najbolj izrazit pa je bil otrok, član veroučne skupine, ki si je želel boljših odnosov med staršema. „Najbolj me boli, če se mamica in očka kregata,“ je zapisal.

PRVI DAN

Po silvestrovanju je večji del

prebivalcev nezmožen za kaj velikega. Jedača, pijača in ponočevanje pustijo posledice. Če pa povrh vsega še neprestano dežuje, je najbolje ostati doma.

Novoletno kosilo je večina Slovencev pojedla pred televizijskimi aparati. Dirigent Claudio Abbado je že drugič vodil novoletni koncert dunajskih filharmonikov v praznično okrašenem Muzikverein. Prvič se je spored začel na televiziji eno uro prej, ker je avstrijska televizija prenašala letos tudi prvi del. Slovenska se je vključila neposredno šele za drugi del, ker pa večina Slovencev dobro sprejma avstrijske programe, je bil ogled koncerta popoln. Letos je bila noviteta prva izvedba Galopa Furioso, ki ga je Johann Strauss skomponiral leta 1861. S tremi Mozartovimi plesi pa so začeli Mozartovo leto 1991. Na koncu pa so filharmoniki zaigrali, kot je tradicija, Radetzki marš, ki so ga navdušeni poslušalci spremljali občasno z ritmičnim poslušanjem.

Sportniki so popoldan sledili drugemu delu novoletne skakalne turneje v Garmisch-Partenkirchnu na Bavarskem. Med dežjem in snegom sta zmagala Nemeč Weisslog in Avstrijec Felder. Slovenci so bili na skakalnici, na kateri nosi rekord rojak Matjaž Debelak s 109

m, dokaj skromni. Vsekakor so smučarski navijači znova zaživel, ker se širi govornica, da bo Mateja Svet (skupaj z alpinistom Tomom Česnom športnica leta) zopet vskočila na smučarske arene.

Tisti pa, ki so se odločili za obiske domačim in prijateljem, so lahko tam ostajali pozno v noč, saj je bil 2. januar tudi praznik.

ARGENTINSKI ODMEVI

Ko kronist piše to poročilo, je na radiu slišati Jožeta Galiča iz Ansambla Slovenija. Govoril je o južnoameriški turneji, še posebej o argentinskih Slovincih, o njihovi zavednosti in gostoljubnosti. „Si upate trditi, da so tamkajšnji Slovenci bolj zavedni kot mi tukaj?“ ga je vprašal napovedovalec. „Da, upam se.“

Te dni časopisi, radio in televizija podrobno poročajo o Menemovi pomilostitvi. Delo je na treh kolonah objavilo poročilo Tanjugovega dopisnika v Buenos Airesu.

Na koprski televizijski postaji predvajajo vsak teden kako nogometno tekmo argentinskega prvenstva. Tako je kronist v Ljubljani lahko spet videl svojo najljubšo nogometno majico. Dragi River, kako te pogrešam!

PROŠNJA

PODHORSKY, Rene

Bibliografija slovenskega begunskega tiska v letu 1945. - Judenburg, 1946 (Tiskarna časopisa „Dom ob Muri“). - 16 str.; 21 cm. Tiskano kot rokopis. - Numerirana izdaja v 50 izvodih.

Predgovor:

„Crux bibliothecariorum“ - to je emigrantska literatura. Ko izhaja zunaj domovine, brez dolžnih izvodov za knjižnice, navadno v majhnih nakladah, ne najde pod silo razmer, v katerih emigranti žive, primernega zbiratelja ali pa je zaradi prevelikih težko zbiranje skoraj nemogoče. V takih okoliščinah se je po razmeroma kratkem času tako porazgubilo, da se bibliografski sploh ne more več zajeti. Namen te knjižnice je preprečiti, da sedanje slovenske emigrantske literature ne zadene lista usoda. Za izdanje sem se odločil, četudi se zavedam dejstva, da ni ne popolno ne brez napak. Menil sem pa, da bom samo na ta način lahko pritegnil k sodelovanju tudi one kroge, ki so mojemu početju skeptično nasprotovali in zaradi tega niso sodelovali v taki meri, kakor je za uspešno delo pri bibliografiji brezpogojno potrebno. Avtor bibliografije je brez pomoči in sodelovanja vseh krogov in prvi vrsti izdajatelja, brez moči in pri najboljši volji in trudu ostane njegovo delo nepopolno. Iz vsega srca se zahvaljujem vsem onim, ki so mi s svojimi podatki in s pošiljanjem izvodov omogočili, da sem sploh začel tako težko delo. Prosim jih, da mi tudi v bodoče ostanejo enako naklonjeni. Obenem prosim, če mi javijo vse napake in pomanjkljivosti, ker nameravam izdati čimprej drugo izpopolnjeno izdajo.

Ni dovolj, da se vse izdaje zberejo samo bibliografsko, ampak se je treba pobrigati tudi za to, da se za naše naslednike shranijo v javnih knjižnicah kompletni izvodi vseh teh izdaj. Važnost tega je razvidna že iz dejstev, da sem moral na žalost ugotoviti, da nekatere uredništva nimajo kompletnih izvodih

svojih lastnih publikacij. Noben izvod publikacije, ki so mi bili dostavljeni po naklonjenosti izdajatelj, ni moja lastnina, ampak jih zbiram za ljubljansko univerzitetno knjižnico, kar prosim, da se vzame na znanje...

Te misli je zapisal R. Podhorsky že leta 1946, ko je celotna publicistična dejavnost slovenske politične emigracije zajela vsega 45 naslovov (toliko jih je namreč uspel zbrati avtor). Žal pa se njegova zadnja namera, da bo vse to gradivo poslal v Ljubljano, niso uresničila. Vse to (za Slovence še posebej) dragoceno gradivo je bilo izročeno Dunajski nacionalni knjižnici, kjer je postavljeno kot „separatni fond“. Tako se lahko slovenska NUK — Narodna in univerzitetna knjižnica pohvali le z OSMIMI naslovi (te je leta 1976 dobila kot dar iz zapuščine msgr. Jožeta Jagodica).

Prav zato se v imenu NUK iz Ljubljane obračam na vse institucije in posameznike, ki hranijo tovrstno gradivo, da ga odstopijo slovenski nacionalni knjižnici (če je le možno originale, če pa ne pa vsaj kseroks kopije). Z leti postaja vedno večja nevarnost, da se bo marsikaj izgubilo in tako bodo naši znanstveni vedno prikrajšani za delček svoje zgodovine.

Rozina Švent

Narodna in univerzitetna knjižnica
Turjaška 1. P.P. 259
61.001 LJUBLJANA

Svobodna Slovenija se pridružuje gornji prošnji in je tudi pripravljena posredovati NUK vse gradivo, ki bi ga nam poslali naši bralci v ta namen.

Uredništvo

TITOVA ??? CESTA

Dobili smo v roke pismo, ki ga je DEMOS iz Ljubljane-center, poslal na mestno občino, kjer predlaga nova imena za nekatere ljubljanske ceste in trge, ki so bili pod komunistično diktaturo preimenovani po njihovih ideologijah ali partizanskih „herojih“. V nadaljevanju pa prinašamo poročilo našega rojaka Janeza Vasleta, ki sedaj poje v ljubljanski Operi, obenem pa tudi poroča našemu listu novice iz Ljubljane (Vedeti moramo, da je Vasle končal v Argentini časnikarsko višjo šolo).

Kot smo že prej poročali, je bilo prvo, ki je prevzelo svoje prejšnje pošteno ime, mesto Velenje, ki je opustilo pridevek Titovo. Za njim je tudi ljubljanska univerza v začetku oktobra izgubila pokrovitelja Kardelja in se sedaj imenuje Univerza v Ljubljani (izginil pa je tudi Kardeljev kip pred poslopjem). Odpeljali so še tudi ogromen Titov kip iz veže v skupščini, pa tudi drugod je že težko najti kako Titovo sliko. Tudi v drugih mestih se je pričelo razpravljati o odstranitvi neprimernih imen prejšnjih režimovcev in krvavih revolucionarjev.

PREDLOG ZA PREIMENOVANE ULIC, CEST, TRGOV, PARKOV LJUBLJANA CENTER.

1. Titova cesta = Slovenska, Dunajska, Karantanska
2. Kidričeva ulica = Gajeva ulica
3. Leninov park = Baragov park
4. Cesta VII. korpusa = Bleiweisova cesta
5. Kidričev park = Kocbekov park
6. Trg mladinskih delovnih brigad = Trg Tineta Debeljaka, Študentski trg
7. Trg osvoboditve = Kongresni trg

8. Tomšičeva ulica = Knafljeva ulica
9. Moša Pijadejeva ulica = Pitamičeva ulica
10. Marxov park = Sodnijski park
11. Nazorjeva ulica = Frančiškanska ulica
12. Trg osvobodilne fronte = Trg svobode, Kolodvorski trg
13. Šaranovičeva ulica = Balantičeva ulica
14. Kraigherjeva ploščad = Evropski trg, Borzni trg
15. Trg revolucije = Trg sprave
16. Trg narodnih herojev = Valvazorjev trg
17. Rozmanova ulica = Pregljeva ulica
18. Čufarjeva ulica = Ulica Tineta Debeljaka
19. Kardeljeva ulica = Gradišče

Ljubljana, dne 6. november 1990.

DEMOS

OBCINSKI ODBOR
LJUBLJANA CENTER

Predsednik: Radoslav Strnad, dipl. ing.

Na zadnjem zasedanju mestnega izvršnega sveta so se člani pogovarjali o predlogu komisije za poimenovanje cest in ulic v Ljubljani. Tako bi se Titova cesta od Šubičeve ceste do Smeltove stavbe za Bežigradom imenovala kot včasih — Dunajska. Trg osvoboditve bi bil znova Kongresni trg, Trg revolucije pa Trg Republike. Leninov park bi se preimenoval v Park Ajdovščina, Kraigherjev trg pa v Trg Ajdovščina. Marxov park bi bil Miklošičev park. Presenetljivo pa je, da komisija predlaga, naj bi se Allendejeva ulica za Bežigradom preimenovala v Marxovo ulico!

Janez Vasle

PISMO OD DOMA

Pri nas so razmere zelo čudne, nerazumljive. Ne morem razumeti, da so ljudje tako neumni, hudobni in čisto nič ne mislijo s svojo glavo. Znajo samo zahtevati, kje naj se pa vzame, jih pa ne briga. Podjetja gredo v stečaje, ljudje pa kar s stavkami hočejo dobiti plače. Za nedelo hočejo zaslužek. Odkod pa naj se denar ustvari, jih ne briga. Nova vlada naj ga da, če je kaj boljša od prejšnje, če pa ne, naj odstopi.

Naša vlada je v velikih težavah. Ko hočejo zamenjati direktorja, ki je bil postavljen po politični liniji, nastane tako vpitje o revanšizmu, da je groza. Ko je Peterle odnesel iz dvorane Titovo sliko, je bilo vpitja, kakor bi naredil ne vem kakšen zločin.

Tudi po drugih mestih je tako. Še vedno so dvorane okrašene z zastavami z zvezdo in kipi in slikami „našega preljubega boga“. Ne vem od kdaj mora še strašiti, ali ni že za življenja naredil zadosti gorja. Ljudje, posebno pa mladina, so bili tako prežeti s češčenjem Tita, da si sploh ne morete predstavljati. Samo en primer, ki se je zgodil v 7. razredu pri verouku. Ko je Tito umrl, je rekla učenka župniku: Ker je naš Tito umrl, vem, da ni Boga, zato me ne bo več k verouku in ne v cerkev; in tako je še danes. Zgubila je vso vero, ker je Tito umrl. On bi verjetno moral živeti večno, to se pravi, da ni bil človek ampak Bog.

Sedaj sem eno uro poslušala na televiziji sejo republiške skupine. Odločiti se moramo ali hočemo ostati v Jugoslaviji kot taki ali ne. Opozicija je navedla mnogo hudih reči, ki se nam bodo zgodile, če se odločimo proti sedanji Jug., tudi Kučan nas je prestrašil, češ kako slabo bo šele potem, če se tako odločimo. Dr. Bučar pa je povedal, da tudi zvezna vlada razmišlja, da bi ona razpisala referendum oz. plebiscit, potem pa naj se ljudje odločijo, kako bi radi živeli in to bo Beograd spoštoval. Sedaj pa vedi kaj je najbolj pametno? Povrh pa vsi pravijo, da ne smemo zamuditi sedanjega trenutka za odločitev, ker potem te prilike ne bo več. Nihče ne more povedati vnaprej, kaj bomo imeli potem, ko bomo samostojni. V glavnem pa slabše ne more biti kakor je že sedaj. Gospodarsko smo čisto na tleh. Seveda vse težave nekateri (mnogi) pripisujejo kar novi vladi. Že vnaprej zagotavljajo, da jih ne bodo več volili. Saj sem že rekel, da nič ne

pomislijo, da smo še vedno v Jugoslaviji, ki ima svoje zakone in ki jih moramo spoštovati. Markoviču smo v začetku še verjeli, ko je tako odločno govoril, kako bo ozdravil gospodarstvo, sedaj pa mu ne verjame nihče več. Cene rastejo, podjetja pa so vsa na psu. Toliko je enostranskega pisanja po časopisih, da se mi že kar neumno zdi brati. Če bolj berem, bolj sem zbegana, kaj je prav in kaj ne.

Ljudje enkrat dvigajo denar in devize ter jih imajo doma, ko mine tista negotovost, pa jih nosijo nazaj ali pa v tujino. Tukaj veliko kupujemo v Avstriji ali Italiji. Ne razumemo, da so nekatere stvari tam tudi 3 krat cenejše kakor pri nas. Da bi preprečili odtekanje denarja v tujino, so začeli uvažati najbolj iskane artikole. Kaj pa so s tem naredili, si lahko misliš, če je bilo potem pri nas najmanj 100% dražje kakor v Avstriji. Povrh pa še na meji dobiš potrdilo, da si odnesel iz Avstrije blago, pa ti potem priznajo ves davek, ki je v državi predpisan. Ko greš drugič kupovat v Beljak, dobiš denar povrnjen. S tem nas vedno znova privabijo. Nemci pa pravijo, da če bi imeli v Nemčiji take davke, kakor pri nas, gredo tudi vsa njihova podjetja v stečaj.

Po prejšnjem zakonu o delovnih razmerjih je imel vsak pravico do dela, zato so podjetja zaposlovala čez vse mere nove ljudi. Če ni bilo delovnega mesta za znanca ali sorodnika, so ga pa ustvarili. Sedaj, ko prehajamo na tržno gospodarstvo, je pa ogromno ljudi odveč. Kakor pa se koga odpusti, pa nastane politični problem. Pri nas je mnogo delavcev iz drugih republik, so nekvificirani ali so se tukaj priučili. Kakor bo kakšen od njih dobil odpoved, bo ogenj v strehi. Saj je razumljivo, da je težko, ampak ali bodo raje odpustili domačina namesto tujca? To bo še hudo. Mnogi so že sedaj na prisilnem dopustu, dobivajo neko nadomestilo, vendar to ne more trajati dolgo. Kako se bo rešilo vse to, je velika uganka. Vsek se boji, da bi ostal brez dela.

Prejšni mesec smo bili zopet v Medjugorju. Bilo je zelo lepo in nekaj časa traja ta energija, ki jo dobiš tam doli. Pravijo, da vsem Marija pomaga, če se odločilo, da jo obiščejo na tem milostnem kraju. Pa bo kar držalo. Hvala Bogu smo kar srečni in zadovoljni prišli domov. Kaj bo pa drugo leto se pa ne ve, morda bo že treba potni list vzeti s seboj, če boš hotel priti v Medjugorje.

avtomobilske ali kake druge nezgode, kmetje vedno zaprosijo za minimalno poravnavo, dočim prebivalci mest samo čakajo na kako nesrečo, da izrabijo priliko do zadnjega.

Zupančič omenja tudi v svojem eseju sledeče: „Dosledno izpeljana kvalitativna demokracija bi pomenila popolno skladje med količino družabnega vpliva, ki ga ima posameznik, in njegovo sposobnostjo“.

V teoriji ima morda Zupančič prav, toda vprašanje je, kaj smatra on za sposobnost. Ima en morda Nemce za zelo sposobne, ker so gospodarsko uspešni, istočasno pa jim manjka modrosti na splošno in politične modrosti prav posebno.

Ponovno in ponovno se je pokazalo, da imajo kmetje veliko več modrosti kot meščani, predvsem lumpen proletarijat. Ta zadnji je bil edini, ki je bil vsaj malo zadovoljen pod komunistično vlado.

Edino kritiko, ki jo lahko izrečemo — in to ne do slovenskega kmeta, ampak do poljedeljskega sektorja v Sloveniji kot celoti — je ta, da je samo približno 16% slovenske zemlje obdelane. V Sloveniji pride najmanj obdelane zemlje na

prebivalca v Evropi. To je rezultat 40 letnega zaviranja, zatiranja in preganjanja slovenskega kmeta. Komunisti so s svojimi metodami ustvarili gospodarske in psihološke pogoje ter vdušje, da danes Slovenci ne marajo biti več kmetje. Vzelo bo precej časa, preden se bo to stanje popravilo.

Možnosti za razvoj kmetijstva je veliko; trg je pred nosom; z meliorizacijami, ki ne bodo poceni, bi se lahko povečala obdelana površina na eno tretjino vse slovenske zemlje.

ZAKLJUČEK

Gospodu Zupančiču bi nasvetoval, naj se spozna z nastankom in razvojem vseh svetovnih kultur. Spoznal bo, da so vse utemeljene na vasi ter še to, da so tiste utemeljene, ki so uničevale svojo kmečko osnovo, vse propadle in naredile nepopravljivo škodo lastnemu narodu.

Ko bo Zupančič spoznal te zgodovinske dejstva, bo tudi razumel, da tisti Slovenci, ki so branili „kmečke vrednote“ med 2. svetovno vojsko, niso nikaki kvislingi in kolaboracionisti, ampak edini pravi slovenski rodoljubi.

dr. Peter Klopčič

KMEČKE VREDNOTE

Boštjan M. Zupančič, prorektor Univerze v Ljubljani, je napisal v Naših razgledih 7. decembra 1990 esej „Slovenija Koromandija“.

V tem članku je zelo kritičen do kmečkih vrednot, ki so sedaj ponovno prišle do vpliva v Slovenije ter „ki jih v intimnem stiku z množicami goji slovenska v bistvu kmečka Cerkev“, kot pravi Zupančič.

In še en stavek naj navedem: „Ene kmete je zamenjala generacija še večjih kmetov“.

Za konec še omenja: „Ideje in ideali, ki so zdaj nekritično pohojeni in z rehabilitacijo kvislingov, kolaboracionistov itd. zgodovinsko potvorjeni in opljuvani — niso mrtvi“.

Eden največjih poznavalcev kmečkih vrednot, kulture in civilizacije je filozof in znanstvenik Richard Critchfield. Leta 1982/83 je napisal v ameriški reviji „Foreign Affairs“ esej z naslovom „Science and the Villager“.

Critchfield omenja Aristotela, ki je pred 2300 leti zapisal: „Način življenja vsakega živega bitja je določen po tem, kako dobi hrano. Če spremenite poljedeljstvo, se spremeni kultura“.

Nadalje pravi: „Vse velike vere so se začele na podeželju“. „...Na svetu obstaja univerzalna kultura vasi. Izgleda, da bo ta preživela začasno vlado meščanskih političnih sistemov. Samo tehnologija more spremeniti človekovo življenje, ker spremeni gospodarske temelje tega življenja. Zgodovina nas uči, da noben politični sistem ni uspel spremeniti za stalno človekovega načina življenja“.

In še: „Civilizacija v zgoraj omenjenih šestih kulturah (konfucionizem, malajsko-javanska kultura, hinduizem, krščanstvo in mohamedanstvo) so zrasle v kmečkem okolju“.

Critchfield ponovno in ponovno opozarja, da je treba ohraniti „živ izvir

vse človekove kulture — kmečko vas!“

Kako je mogoče, da Zupančič, ta domišljavi in naduti novopečeni meščan (bojim se, da nima večstoletnih meščanskih korenin) tako zaničljivo piše o vseh kmečkih vrednotah in njihovih nosilcih, vključivši slovensko v bistvu kmečko Cerkev.

Čas bi že bil, da bi Zupančič spoznal, da je vsa svetovna kultura in civilizacija osnovana na vasi. Vsi tisti, ki so se proti vasi borili, so si sekali lastne korenine. Kitajski komunizem je bil do gotove mere bolj uspešen, kot ruski, ker je spoštoval kmeta. Rusko gospodarstvo in družba na splošno so sedaj v taki krizi, ker je Stalin tako neizprosno uničil kmete in to najboljše, kot to analizira R. Tucker v knjigi Stalin in Power.

Zanimivo je, kako stare kulture vsaj simbolično povezujejo kmete z najvišjo oblastjo. Japonski cesar ima na svojem vrtu majhno polje riža, katerega z javno ceremonijo posadi sam.

Ne smemo pozabiti, kakšne ljudi rojeva kmečka vas kjerkoli na svetu. Najbolj zahtevno, težko in odgovorno delo v modernih obrambnih enotah kjerkoli na svetu imajo piloti — lovci. To delno zato, ker sami kontrolirajo zelo drago orožje (en sam avion stane od 20 do 50 milijonov dolarjev), delno pa tudi zaradi tega, ker je obramba v avioni lovci tako važna.

Zanimivo je, da v Izraelu, ki je znan po najboljših pilotih, izbirajo za to funkcijo pilotov lovcev samo kmečke sinove. Ti edini so dovolj fizično in moralni močni, da izvršujejo uspešno svoje naloge.

Izraelcem ne pride niti na misel, da bi za tako važno funkcijo izbirali kakega kandidata iz lumpen proletariata ali iz pomehkuženega in lahkomišelnega meščanstva.

Drug primer, kako reagirajo kmetje drugače kot meščani, je zavarovalnina. Ko pride v Severni Ameriki do

NOVICE IZ SLOVENIJE

LJUBLJANA — Od 550 do 600 tisoč ton premoga bo prišlo na trg iz slovenskih rudnikov. To pa ne zadošča za letošnjo kurilno sezono, saj jih potrebujejo še kakih dvesto tisoč več. Rešitev je uvoz, ki pa ni lahek, ker so v prejšnji Vzhodni Nemčiji zaprli mnogo rudnikov (zdaj tudi oni veliko uvažajo, zlasti iz Avstralije).

PTUJ — **Heroinska pot** gre tudi skozi Slovenijo. Zadnje časa so na slovenskih mejnih prehodih in njih bližini prijeli več tihotapcev, ki so imeli skupno čez 25 kg tega mamila za domačo, slovensko oz. jugoslovansko uporabo in pa tudi za evropski trg.

LJUBLJANA — **Primicova Julija** je dobila doprsno reliefno plastiko. Vzidali so jo na procelje bivše gostilne „Pri belem volku“, ob hiši, v kateri je živila navdihovalka Prešernove ljubezenske poezije. Pri odkritju je APZ France Prešeren iz Kranja zapel tri pesmi z besedili Prešernovih pesnitev, županja občine Ljubljana Center Alenka Žagar Slana pa je imela nagovor. Kiparsko delo iz žgane glin je naredil kipar Tone Demšar.

CELJE — Teden domačega filma, ki je vsako leto v mesecu novembru, se od lani naprej imenuje Dnevi slovenskega filma.

CERKNICA — **Gerbičovo nagrado**, ob 150-letnici rojstva skladatelja Frana Gerbiča, so lani podelili vzgojitelju Pavlu Kalanu, violinistu Ivanu Palu, prof. klavirja Jadvigi Štrukelj-Požanel, violinistki Zvonki Pal in flavtistki Dragici Ažman. Obenem so pred Gerbičovo rojstno hišo uredil njegovo delovno klop in okolico, delo arh. Marjana Lobode.

LJUBLJANA — **Nov železniški vozni red** v mesecu juniju bo prinesel več sprememb. Ena od teh je ukinitvev mednarodnega poslovnega vlaka Modri encijan.

LJUBLJANA — **Za embalažo mleka** so se v Ljubljanskih mlekarnah odločili za projekt tetrarex. S to odločitvijo so se pojavile nekateri problemi, saj jim je Kartonažna tovarna Ljubljana začela dovajati embalažo purepak, za katero je zastopnica.

DOMA SMO, PRIJATELJI

Tako so naslovili svoj prvi nastop v Sloveniji, potem ko so se vrnili z južnoameriške turneje, naši prijatelji člani Ansambla Slovenija, Kamniški koledniki ter pesnik in igravec Tone Kuntner.

Temu svojemu večeru dne 30. decembra 1990, ki so ga imeli v veliki dvorani Jamarskega doma na Gorjuši pri Domžalah, so poleg umetniškega užitka dali še „nepozabne vtise ter pozdrave naših rojakov iz Južne Amerike,“ kakor je bilo pisano na spremnem listu. Večer je priredilo kulturno društvo Miran Jarc, vodil ga je pa Matjaž Brojan.

Posebej so povabili prireditelji na ta večer urednika Svobodne Slovenije Tineta Debeljaka, ki se je tiste dni nahajal v Sloveniji, kamor je ponesel 3000 podpisov, simboličnih glasov v podporo plebiscita za neodvisnost Slovenije.

Poleg svoji znanih pesmi in melodij, ki so zbrane goste navdušile, so z zanimanjem poslušali še njihovo pripovedovanje o doživetjih med nami. Predvsem je pohvalno govoril o nas pesnik in igravec Tone Kuntner. Med večerom je bral odlomke iz del dr. Tineta Debeljaka, Franceta Papeža in Mirka Kunčiča, pripovedoval pa je tudi o naših šolah in pohvalil znanje slovenščine pri naših otrocih, kakor tudi poznanje narodnih in umetnih pesmi.

Tudi voditelja obeh skupin Majcenovič in Galič sta z veseljem prikazala svoje vtise s te turneje, poleg tega pa so prikazali še video posnetke z obiska.

Tine Debeljak je v imenu vseh Slovencev v Argentini pozdravil goste, se jim zahvalil za obisk, posebej pa se je zahvalil še pevcem, glasbenikom ter umetniku Kuntnerju za njih obisk v Argentini, za

umetniški užitek, ki so nam ga pripravili, končno pa še za njihov prikaz naše skupnosti v domovini, kakor ta večer.

Končno je vsem gostom zaželel srečno novo leto v samostojni, neodvisni ter demokratični Sloveniji.

Na prošnjo prirediteljev je razrezal veliko in okusno špehovko, ki so je bili deležni vsi gostje.

Po pesmih se je razvilo skupno petje pozno v večer, Debeljak pa je odgovarjal na mnoga vprašanja prijaznih obiskovalcev ter domačinov. Predsednik jamarskega društva J. Stražar mu je še razkazal ves dom in opisal delo jamarskega društva, končno pa mu je poklonil za knjižnico Zedinjene Slovenije nekaj knjig o lokalni zgodovini, katerim je bil avtor.

Prijazen večer ter ljudje so tako spet dokazali, da smo vsi Slovenci, čeprav živimo po svetu, vendar člani ene družine, enega naroda, in smo lahko prijatelji.

TD

Prošnja

Organizacijski odbor za razstavo arh. Viktorja Sulčiča, ki bo od 20. marca do 7. aprila v Centro Cultural Recoleta, Junin 1930, Buenos Aires, prosi za sodelovanje vse člane slovenske skupnosti v Argentini kakor tudi druge osebe, ki imajo ali za lastnike raznih umetniških del pok. arhitekta Sulčiča — akvarele ali risbe—. Prosimo jih, da bi ta umetniška dela posodili za omenjeno razstavo; ter to sporočijo prirediteljem: Arh. Jure Vombergar, TE 659-1413; arh. Marijan Eiletz TE 665-2752 in Oskar Molek TE 790-6555.

Najlepša hvala!

SLOVENC V ARGENTINI

Osebne Novice

Krsti: Krščeni so bili: v slovenski cerkvi Marije Pomagaj dne 5. januarja **Nevenka Belič**, hčerka inž. Janeza in ge. Marije roj Kržišnik. Botrovala sta dr. Alenka Belič-Fantini in Jože Kržišnik. Krstil jo je delegat dr. Alojzij Starc. Dne 12. januarja pa **Tomaž Peršuh**, sin Andreja in ge. Irene roj. Rezelj. Botra sta bila ge. Marinka Mežnar in Dominik Oblak, krstil pa je rev. France Cukjati.

V župni cerkvi San Isidro Labrador - Saavedra, **Friderik Aljančič**, sin Mihe in ge. Ane roj. Otero. Botrovala sta Carlos Otero in Ana Marija Aljančič por. Berger. Krstne obrede je opravil žpk. Matija Borštnar.

V cerkvi Señor de los Milagros, **Aleksandra Tatjana Ayerbe**, hčerka Guillerma in ge. Mirte roj. Rant. Krstil je rev. Igor Grohar.

V cerkvi San Francisco Solano pa **Janika Avgušтина Potočnik**, hčerka dr. Rudija in ge. dr. Marte roj. Fernández. Krstil je rev. Igor Grohar.

Vsem srečnim staršem iskrene čestitke!

Smrt: Umrla je v Buenos Airesu dne 6. januarja, ga. **Saša Baraga**. Naj v miru počiva!

Novi diplomant: 19. decembra je na INAC (Instituto Nacional de Aviación Civil) postal komercialni pilot s pravico letenja po instrumentih **Marko Tomazin** iz Ramos Mejije. Čestitamo!

POZDRAVI S POČITNIC

Spoštovani urednik Svobodne Slovenije, g. Tine Debeljak!

Otroci slovenske šolske kolonije bi Vam radi povedali, da se imamo na počitnicah lepo, da smo veseli, radi igramo nogomet, odbojko in pa hodimo tudi po hribih.

Vsi Vam pošiljamo najlepše pozdrave!

Adrijana Albreht, Andrejka Barle, Diana in Sandra Berlot, Silvija Bratuž, Cecilija, Kristina in Lavra Brumec, Valerija Burja, Anica Černak, Andreja Dobovšek, Barbara García, Veronika Godec, Rotija Grbec, Gabrijela Hostnik, Sonja Hribar, Marjana Jelenc, Magdalena in Mihaela Jerman, Sandra Jerončič, Marjanca Kocjančič, Monika Klarreich, Nadja in Sonja Kogovšek, Nadja Kržišnik, Saši Lazar, Marija C. Markež, Marija Mehle, Aleksandra Omahna, Ana Marija Petelin, Marjanka in Sonja Petkovšek, Fernanda Rome, Natalija Savelli, Karla Skvarča, Sonja Stanič, Tatjana Stariha, Cecilija in Marija Šenk, Lucijana Štefe, Marjeta Urbanija, Alenka Vivod, Cynthia Zupan, Andrejka Zupanc, Kristina Žužek, Lilijana Zupančič.

Fernando Berčič, Marjan Boltežar, Andrej in Joško Dobovšek, Sebastian García, Martin Grabnar, Martin Hostnik, Andrej Hrovat, Darko

SLOVENSKI DOM CARAPACHAY

Dne 8. decembra smo imeli zaključno proslavo slovenskega šolskega tečaja Josipa Jurčiča s kulturnim programom. Učenci so pod vodstvom neutrudnih učiteljic pokazali, kaj so bile tiste žive jaslice v dobri izvedbi, z lepo izgovarjavo in z ubranim petjem.

Po šolski prireditvi, pa nas je obiskal Sv. Miklavž v spremstvu angelov in tudi parkeljni so bili navzoči. Bilo je obdarovanje pridnih otrok, pa tudi odrasli niso bili izvzeti. Lepa slovenska navada, ki je lahko vzgojna če je pravilno postana. To je posebno za najmlajše veselo doživetje, ki jim ne bo žal nikdar ušlo iz spomina.

V soboto, 29. decembra, pa se je v Domu vršila slavnostna večerja, kot zaključek 30. letnega dela v naši skupnosti. Poleg večerje je bil kulturni program. Po pozdravu predsednika doma Francija Žnidarja, je podal kratko duhovno misel družinskem prazniku Franci Cukjati. Nato so bile na sporedu božične pesmi, katere je pel ob spremljevi orgel solist Vinko Klemenčič z lepim glasom baritona. V duetu sta pele alt in sopran Terezka Prijatelj-Žnidar in Helena Fink-Žnidar. Orgle in trompeto sta podala brata Žnidar, na koncu so vsi navzoči v dvorani skupno zapeli Sveto noč.

Bilo je božično žrebanje, pri družabnem delu je pa sodeloval domači orkester.

Javoršek, Ksaver Jazbec, Andrej in Damijan Juhant, Matjaž Kambič, Marko Kocjančič, Martin Kopač, Adrijan, Damijan in Fredi Levstek, Matija Marolt, Joško Mehle, Gregor Modic, Damijan Omahna, Maksi in Matjaž Osterc, Luka Qualizza, Matjaž Ribnikar, David in Simon Rot, Andrej Samsa, Gabrijel Savelli, Martin Selan, Luka Skale, Klavdij Spiandorello, Pavel Sparhakl, Martin Sušnik, Maksi Šenk, Marko in Matjaž Štrubelj, Friderik Teraš, Damijan Tomazin, Pavel in Marcel Verre, Simon Vrečar, Pavel Zupanc, Martin Žakelj.

Vodstvo: Mija Markež in Marjana Marn, France Vitrih, Toni Bidovec, dr. Miha Stariha, Monika Bukovec, Marcel Brula, Irenka Fajdiga, Gabrijel Petkovšek, Andreja Selan, Nancy Selan, Marko Vombergar in Sonja Zorko.

SLOVENC V ZDA

Pri fari Sv. Cirila v New Yorku, je bila njihova prosvetna ura posvečena slovenskim materam. Spored se je vršil v dveh delih. Prvega je začela mlada pianistka Vanessa Šolar, nato so sledili nastopi s petjem in recitacijami. V drugem delu naj pa omenimo še nastop s petjem članov igralske šole Jerrya Zupana z recitacijo. Kot zadnja točka so pa nastopili učenci slovenske šole, ki je pod vodstvom Milene Puc in Alenke Pfeifer.

MALI OGLASI

Pazimo in oskrbujemo vašega psa med počitnicami - Tel.: 623-8138

ELEKTRONIKA

Elektro Ader — Električni material za industrijo in dom, splošne inštalacije. Ader 3295 - Munro; Tel.: 766-8947.

Varnostni elektronski sistemi (alarmas) za hiše - tovarne - avtomobile.

Inž. Janez M. Petkovšek, Amianot 9969 - Tel.: 769-1791 - Loma Hermosa

Kadar se o računalnikih (kompjuterjih) govori, **inž. Janez Kocmur** vam poskrbi.

Tel.: 651-7459 - Brandsen 2167 - San Justo.

SERVIS

Dolenc Lojze - popravila barvne TV, video-kaset, radio snemalcev, kaset in audio - Cerviño 3942 - San Justo - Tel.: 651-2176.

ZOBOZDRAVNIKI

Viktor Leber - splošna odontologija, implantes óseo-integrados; sreda in petek, od 14 do 18; Belgrano 3826 - 7. nadstr. „B“ - San Martín - Tel.: 755-1353.

ARHITEKTI

Andrej Duh - načrti, gradnje in vodstvo del v mestu in okolici; nepremičninski posli - P. Moreno 991 - 5. nadstr. „C“ - Bariloche - Tel.: 0944-20733.

TURIZEM

Potovanja, skupinske ekskuzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni **Marjeta Šenč** - Tel.: 762-2840.

ADVOKATI

dr. Vital Ašič — odvetnik - ponedeljek, sreda, petek od 17 do 19 - Don Bosco 168 - San Isidro - Tel.: 743-5985.

dr. Franc Knavs — odvetnik - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadstr. „E“ - Capital - Tel.: 45-0320 in 46-7991

SANITARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske; odobritev načrtov — **Andrej Marolt** - Avellaneda 216 - San Miguel - Tel.: 664-1656.

ZA DOM

Matija Debevec - soboslikar. Barvam stanovanja, pohištvo. Peguy 1035 - (1708) Morón.

REDECORA — celotna oprema stanovanj: blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge - Bolívar 224 - Ramos Mejía - Tel.: 654-0352.

Alpe Hogar — **Stane Mehle** - vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - (1826) Rem. de Escalada - Tel.: 248-4021.

Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje - **Andrej Marolt** - Pte. Illia (Ruta 8) N° 3113 - (1663) San Miguel - Tel.: 664-1656.

TRGOVINA

Delikatosa Franc Vester — Gana 119 - Capital (1 kvadra severno od postaje Liniers).

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385 - 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - Tel.: 325-2127.

Kreditna Zadruga SLOGA — Bm. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Uraduje od sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) - H. Yrigoyen 2756 - Tel.: 651-1760. Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 ure (gd. Julka Moder).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN Slovenski dom - Córdoba 129 - Tel.: 755-1266 - Uraduje ob četrtek od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS - Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Uraduje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 ure (ga. Marija Gorše).

Cena največ štirih vrstic ₱ 14.000.- za enkratno objavo, za vsak mesec — 4 številke — ₱ 42.000.-

KOROŠKA

NAPISI

V Podrojni premestitev krajevnega napisa „Globasnitz/Globasnica“ v sredino vasi ni uspel; zato je občinski svet potrdil nakup in namestitev novih dvojezičnih napisov za vse vasi v občini.

OTROSKI DAN

Katoliško prosvetno društvo „Dra-va“ v Žvabeku je bil letos gostitelj otroškega dneva, ki se je odvijal pod geslom „Kultura“. V Žvabeku se je zbralo nad 500 otrok, ki so imeli na izbiri: klovna, ki je pripovedoval nove in zanimive pravljice, „literarno kavarno“ pod vodstvom pisatelja Hermana Germa, nekateri so zgradili tudi minaturalni „kulturni dom“, vsi skupaj so pa poslušali povest „Juri Muri v Afriki“. Prijeten in zanimiv dan se je iztekel z zaključno prireditvijo, kjer so otroci oblikovali dan Vnebohoda v Žvabeku.

VABILO AVSTRIJSKEGA PARLAMENTA

Obisk slovenske delegacije je poteklo na najvišji ravni, sprejel jih je predsednik avstrijskega parlamenta. Vodja slovenske skupine, Dr. Bučar je povabil ocenil, „da je slovenski parlament potrjen kot partner in da ga priznajo kot enakopravnega člana v Evropi“. Razpravljali so o manjšinskem mandatu, o trgovski akademiji in kritizirali premajhno število dvojezičnih vrtecev. Avstrijski parlamentarci so opozorili, da z odhodom Karla Smolleja in parlamenta verjetno ne bo več tako intenzivnega sodelovanja.

UMETNOST NA KOROŠKEM

Ohranitev in varovanje umetnosti in spomenikov na Koroškem je bila vsebina letošnje razstave na gradu Strassburg. Pojem umetnosti in spomenika je širok in se razteza od zunanje arhitekture (streha, fasada, okno, vrata), preko ureditve v notranjosti (freska, štuk, tapeta), tja do skulpture, slikarstva in umetne obrti. Dejavniki, ki jih ogrožajo, so raznovrstni: podnebje, okolje tatvine, nerazumevanje. Raziskave in obrt pa morajo reševati najzahtevnejše naloge.

Obiskovalci imajo priložnost spoznavati raznovrstne stroke spomeniškega varstva in primera dobrega in slabega vzdrževanja oziroma obnove. Vedno znova pade pogled na velike umetnine: na oltarje, skulpture, slike in slikarije na steklo. Na ogled so tudi manjše dragocenosti: votivne podobe, svečniki, bandere itd., predmeti, ki skoraj tonejo v pozabo.

Cilj razstave je opozoriti na lepoto teh umetnin in tudi na njihovo ogroženost ter na možnost njihove ohranitve in vzdrževanja.

USPEH POSLANCA KARLA SMOLLEJA

Bil je sprejet novi šolski manjšinski zakon, ki upošteva predloge so-sveta; to je črtati stavek, ki bi zožil avtohtono naselitveno ozemlje slovenske narodne skupnosti. Bodo tudi vpeljane neobvezne vaje na ljudskih šolah, če bo vsaj pet prijavljenih. Enako število velja za priprave k prostemu predmetu iz slovenščine v glavnih šolah; so tudi vključene v to število prijave k pospeševalnemu

pouku. Novi zakon predvideva na vseh avstrijskih šolah možnost neobveznih vaj v vseh manjšinskih jezikih — navedeni so hrvaščina, madžarščina, češčina in slovenščina —. Prvič je omenjena tudi slovaščina, kar pomeni priznanje slovaške manjšine v Avstriji.

Nadzorstvo dvojezične trgovske akademije bo nadziralo manjšinskošolski oddelek pri deželni šolski svetovi.

UMOR V KATEDRALI

Kapelska igralska skupina je pod režijo župnika Zundra v farni dvorani Železne Kaple uprizorila „Umor v Katedrali“. Avtor dela je T. S. Eliot, ki ga je prevedel v slovenščino Venó Taufer. Omembe vredno je jezikovno dobro izvajanje igre, odlična scena, primerna glasba in izrazite maske.

ODPADKI

V Borovljah stojijo pred velikim vprašanjem: kako zmanjšati odpadke? Gora odpadkov, ki jo za sabo puščajo domačini, gostje in kupci, je odprla vprašanje: kaj narediti z njim?, samo čiščenje ljubeljske ceste požira debele denarce.

Ekološki načrt je pripomogel, da občina že uresničuje načrt čiščenja: odpadki industrije in trgovine imajo že svoje mesto.

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
Director: Valentín B. Debeljak
Propietario: Eslovenia Unida
Redacción y Administración:
RAMON L. FALCON 4158
(1407) BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono y Telefax: (54-1) 69-9508
Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.
Uredniški odbor:
Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati,
Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual N° 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije:

za Argentino ₱ 360.000; pri pošiljanju po pošti pa ₱ 400.000; ZDA in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 100 USA dol.; obmejne države Argentine 90 USA dol.; Evropa 110 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 120 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 75 USA dol.

V Evropi lahko kupite Svobodno Slovenijo:
v Trstu: Knjigarna Fortunato, Vía Paganini 2;
v Celovcu: knjigarna Mohorjeve družbe, Viktringer 26.
v Ljubljani: Pri Prešernovem spomeniku.

Stavljenje: MALIVILKO
Talleres Gráficos "VILKO" S.R.L.,
Estados Unidos 425
(1101) Buenos Aires - Tel.: 362-7215

ZAHVALA

Prisrčno se zahvaljujem vsem, ki so mi stali ob strani ob prerani izgubi mojega moža

IVANA TEKAVCA,
starega komaj 60 let.

Zahvala vsem duhovnikom, vsem, ki so molili ob krsti in ga spremljali na zadnji poti.

Žalujoča žena **Marija roj. Uštar**
bratje in sestre ter ostalo sorodstvo.

8. december 1990. Buenos Aires, Klada-Želimplje.

OBVESTILA

PETEK, 18. januarja:

Sestanek predstavnikov Slovenskih domov in drugih organizacij v Slovenski hiši ob 20. uri.

ČETRTEK, 24. januarja:

Seja upravnega sveta Zedinjene Slovenije ob 20. uri.

SOBOTA, 9. februarja:

Naš dom San Justo - Velika pustna veselica.

NEDELJA, 10. februarja:

Slomškov dom - Pustna veselica.

SLOMŠKOV DOM

vabi na

pustno veselico

v nedeljo, 10. februarja 1991

Igra Wünder-tone

Naš dom San Justo
Velika pustna veselica

v soboto, 9. februarja 1991